

Hänsyn till varje pris- En intervjustudie med gruppcertifierade skogsentreprenörer i norra Sverige

Consideration into any price- An interview study with the group certified forestry entrepreneurs in northern Sweden

Louise Martinsson

**Arbetsrapport 20 2016
Examensarbete 15hp G2E
Jägmästarprogrammet**

**Handledare:
Oscar Hultåker**

Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för Skogens Biomaterial och Teknologi
S-901 83 UMEÅ

www.slu.se/sbt

Tfn: 090-786 81 00

Rapport från Institutionen för Skogens Biomaterial och Teknologi

Hänsyn till varje pris- En intervjustudie med gruppcertifierade skogsentreprenörer i norra Sverige

Consideration into any price- An interview study with the group certified forestry entrepreneurs in northern Sweden

Louise Martinsson

Nyckelord: PEFC, gruppcertifiering, skogsentreprenör, kostnadsslag, intervjustudie

Arbetsrapport 20 2016

Jägmästarprogrammet

EX0593, G2E, Kandidatarbete i skogsvetenskap med företagsekonomisk inriktning 15 hp

Handledare: Oscar Hultåker, Skogens produkter och marknad, SLU

Examinator: Anders Roos, Skogens produkter och marknad, SLU

Sveriges lantbruksuniversitet

Institutionen för Skogens Biomaterial och Teknologi

Utgivningsort: Umeå

Utgivningsår: 2016

Rapport från Institutionen för Skogens Biomaterial och Teknologi

Sammanfattning

Miljöfrågor har i flera år varit ett ämne som engagerat mig. Samhällets intresse för miljön avspeglar sig i den skogspolitik som Sveriges riksdag beslutar om. För att bidra till en hållbar samhällsutveckling har Sveriges riksdag och regering utformat 16 miljömål. Skogen är ett centralt ämne för miljöfrågor samtidigt som den är en ekonomisk resurs. Många livnär sig på skogen. Jag tycker att en balans mellan produktion och miljö är svår att uppnå. Enligt mig är certifiering ett sätt att försöka skapa en balans mellan produktion och miljö i skogen och ge en tydlig bild över vilka lagar och förordningar som gäller skogsbruket. När jag arbetat med uppsatsen har min huvudfråga varit hur skogsentreprenörernas verksamhet har förändrats sedan de valde att certifiera sig och vilka kostnader certifieringen medför?

Skogsbranschen efterfrågar en kostnadsmodell för certifieringen. I mitt arbete kommer jag att arbeta med en klassisk kostnadsmodell. Kostnadsmodellen består av indirekta och direkta kostnadsslag som utgör ett försäljningspris, i detta fall ett pris för att utföra tjänster av PEFC certifierad entreprenör. Syftet med arbetet var att identifiera de kostnadsslag som certifieringen innebär för entreprenörerna. Arbetet inleds med en kontakt på SMF Certifiering AB. SMF Certifiering AB har varit till stor hjälp med att etablera kontakt med entreprenörer.

Jag har gjort en kvalitativ undersökning i form av intervjuer där jag gav entreprenörerna utrymme att själva beskriva hur de upplevt certifieringen. En kvantitativ undersökning hade lett till en numerisk jämförelse med flera motfrågor. Genom att utföra undersökningen kvalitativt fick jag svar på de motfrågor jag upplevt att tidigare studier medfört. Utifrån intervjuerna har jag identifierat fem stycken direkta kostnadsslag och ett flertal indirekta. De direkta kostnadsslagen registreras enligt teori på kostnadsbärare. Som entreprenör utför man ett arbete, en så kallad tjänst. I detta fall tolkar jag tjänsten som kostnadsbärare. Den intäkt som entreprenörer erhåller efter utförd tjänst ska täcka upp för alla kostnader. Detta innebär att de kostnader som uppstår till följd av certifiering och har en direkt påverkan på kostnadsbäraren, tolkas som direkta kostnadsslag. Enligt min tolkning av kostnadsmodellen har samtliga indirekta kostnadsslag påverkan på kostnadsbäraren oavsett om entreprenören är certifierad eller ej, därför har arbetet större fokus på att identifiera direkta kostnadsslag.

Entreprenörerna som jag intervjuat menade att de inte får mer betalt för utförda tjänster, de menar att certifieringen kostar bara pengar. Certifierade skogsägare får mer betalt då de säljer certifierat virke. Skogsindustrin kan sälja produkterna dyrare eftersom virket är certifierat. En kostnadsmodell kan bevisa hur mycket certifieringen kostar entreprenören och då kan de kräva ett högre pris för utförda tjänster. Dessutom måste PEFC certifiera skogsägare anlita PEFC certifierade skogsentreprenörer, det innebär att skogsentreprenörerna inte kan arbeta utan att vara certifierade idag.

Alla åtgärder som utförs i skogen har en direkt effekt naturens utveckling. Det ligger i människans ansvar att vårda den natur som finns. Kan man motivera ökad miljöhänsyn om det bidrar till ekonomisk förlust?

Nyckelord: PEFC, gruppcertifiering, skogsentreprenör, kostnadsslag, intervjustudie

Abstract

Environmental issues have for several years been a subject that engaged me. Society's interest in the environment is reflected in the forestry policy Swedish parliament decides. In order to contribute to sustainable development, the Swedish parliament and government designed 16 environmental targets. Forests are a central topic of environmental issues as well as being an economic resource. Several people live on the economic profits from the forest. I think that a balance between production and the environment is difficult to achieve. According to me, the certification is one way to try to create a balance between production and the environment in the forest and give a clear picture of what laws and regulations applicable to the forestry sector. When I worked on the paper, my main question was how forest entrepreneurs business has changed since they chose to become certified and which costs the certification entails?

The forest industry is demanding a cost model for certification. In my work, I will work with a classic cost model. Cost model consists of direct and indirect expense categories that constitute a sale price, in this case a price to perform services PEFC certified entrepreneur. The aim of this work was to identify the types of costs that certification means for entrepreneurs. The work begins with a contact on SMF Certification AB. SMF Certification AB has been a great help to establish contact with entrepreneurs.

I have done a qualitative study in the form of interviews where I gave entrepreneurs the space to themselves describing how they experienced the certification. A quantitative investigation had led to a numerical comparison with several counter-questions. By performing qualitative survey got responses to the counter-questions I experienced that previous studies resulted. Based on the interviews I have identified five direct cost categories and numerous indirect. The direct cost categories registered under the theory of cost carriers. As an entrepreneur to perform the work, called a service. In this case, I interpret the service cost carriers. The revenue that entrepreneurs receive for services rendered will cover all expenses. This means that the costs incurred as a result of certification, and has a direct impact on cost carrier, be interpreted as a direct cost impact. According to my interpretation of the cost model has all the overheads, the impact on cost carrier whether the contractor is certified or not, because the work has a greater focus on identifying the direct cost categories.

The entrepreneurs I interviewed said that they do not get paid for services rendered, they mean that certification costs just costs money. Certified forest owners get paid when they sell certified wood. The forest industry can sell products more expensive because the wood is certified. A cost model can prove how much the certification will cost the entrepreneur and then they may require higher price for services rendered. In addition, PEFC certification for forest owners to hire PEFC certified forestry entrepreneurs, it means that forest entrepreneurs can't work without being certified today.

All actions carried out in the forest has a direct effect nature's development. It is in man's responsibility to care for the natural available. Can you justify increasing environmental concerns if it contributes to economic loss?

Keywords: PEFC, group certification, forest entrepreneurs, cost, interview study

Förkortningar

PEFC = Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes

FSC = Forest Stewardship Council

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	6
1.1	Bakgrund	6
1.2	PEFC-certifiering	7
1.3	Syfte	8
2	Teori	9
2.1	SMF Certifiering AB	9
2.2	Ekonomisk grundmodell	9
2.3	Vad är ett kostnadsslag?	10
3	Material och metoder.....	11
3.1	3.1 Val av undersökningsform	11
3.2	3.2 Urval och begränsning.....	11
3.3	Utformning av frågeguid	11
3.3	Genomförande	11
4	Resultat	12
4.1	Fördelar med att vara gruppcertifierad	12
4.2	Nackdelar med att vara gruppcertifierad	12
4.3	Kompetenskrav.....	12
4.4	Produktval	13
4.5	Förebyggande åtgärder.....	14
4.6	Miljöhänsyn i praktiken.....	14
4.7	Identifierade kostnadsslag	14
4.8	Direkta kostnadsslag.....	15
4.9	Indirekta kostnadsslag	15
5	Diskussion	17
6	Slutsatser	20
	Referenser.....	22
	Bilaga 1	23

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Människor har i århundraden nyttjat skogen på olika sätt, allt från jakt och fiske till rekreation och ekonomisk resurs (Skogsstyrelsen, 2010). Samhällets intresse för skogen tar sig uttryck i den skogspolitik som riksdagen beslutar. För att kunna uppnå de mål och följa de lagar som riksdagen beslutar om finns det olika skogspolitiska medel i form av rättslig, ekonomisk och administrativ art. För att bidra till en hållbar samhällsutveckling har Sveriges riksdag och regering utformat 16 miljömål. Syftet med miljömålen är att bevara den biologiska mångfalden i naturen, såväl för växter som för djur. Miljömålen finns till för att skydda hotade arter och naturtyper och värna om skogens estetiska och sociala värden. Sedan 1993 har miljöfrågorna fått en allt mer betydande roll i skogspolitiken, då de likställdes med produktionsmålet. Produktionsmålet innebär att skogen ska ge en uthållig ekonomisk avkastning och nyttjas på ett effektivt och ansvarsfullt sätt.

Jag tycker att en balans mellan produktion och miljö är svår att uppnå. Hur mycket miljöhänsyn ska aktörer i skogsbruket ta för att ändå kunna få en god ekonomisk avkastning? Hur kan aktörer i skogsbruket bevisa för samhället att de följer lagar och förordningar samt tar den miljöhänsyn som samhället efterfrågar? Enligt mig är certifiering ett sätt att försöka skapa en balans mellan produktion och miljö i skogen och ge en tydlig bild över vilka lagar och förordningar som gäller skogsbruket. Certifiering fungerar som ett kvitto, där aktörer i skogen garanterar samhället att skogen brukas under sunda förhållande (Skogsstyrelsen, 2010). Sedan millenniumskiftet har mer än hälften av all skog i Sverige blivit certifierad (Niklasson, Nilsson, 2005). Detta påverkar skogsägarens beslut och handlande i skogen, det påverkar industrins efterfrågan och det påverkar skogsentreprenörernas arbete. Denna uppsats kommer handla om hur certifierade skogsentreprenörer upplever att deras verksamhet har påverkats efter att de valde att certifiera sig.

Det finns två typer certifieringar, PEFC och FSC (Boström, 2002). FSC och PEFC är liknande system. Målsättningen är att skapa ett uthålligt skogsbruk som ger god ekonomisk avkastning. Det är idag vanligt att större skogsägare är dubbelcertifierade enligt båda systemen (Karlsson, 2014). Skillnaden mellan certifieringssystemen är under vilka förhållande de har uppkommit. FSC fungerar som en miljömärkning och har sitt ursprung i miljörelsen. PEFC har sitt ursprung i skogsindustrins frivilliga miljöarbete. Idag finns det endast möjlighet för skogsentreprenörer att certifiera sig enligt PEFC. Jag tycker därför att PEFC är mer omfattande än FSC då det inkluderar alla aktörer i skogsbranschen.

Karlsson (2014) genomförde en enkätstudie bland skogsentreprenörer i vilken hon identifierade positiva och negativa effekter som certifieringen gav upphov till. Studien visade att skogsentreprenörerna ansåg att certifiering ledde till bättre ordning och reda i deras arbete, genom bättre och noggrannare dokumentation. Skogsentreprenörerna ansåg att certifieringen ledde till kompetensutveckling, de fick bättre kunskap om naturvärden och genom certifiering kunde de medverka till ett miljömässigt hållbart skogsbruk. Studien visade att skogsentreprenörerna tyckte att det fanns flera nackdelar med att vara certifierad i form av ekonomiskt bortfall. Dokumenthantering ansågs vara tidskrävande med ekonomiska kostnader som följd. Dessutom ställs fler krav på entreprenörerna som de var tvungna att följa, vilket förmodligen resulterade i att det tog längre tid att utföra arbetet.

PEFC ställer även krav på att skogsentreprenörerna ska delta i vissa utbildningar (Karlsson, 2014). Utbildningsdagarna ledde till att entreprenörerna inte kunde utföra sitt vanliga arbete,

entreprenörerna ansåg att utbildningsdagarna ledde till ett intäktsbortfall. Denna studie indikerar att det inte är helt problemfritt för entreprenörerna att uppfylla krav enligt PEFC, vilket inte heller helt gratis.

Etylenglykol har varit förbjudet att använda kylarsystemen sedan 2012 enligt EU-direkt, PEFC-certifiering och svensk skogsentreprenörsstandard (Davner, 2010). Etylenglykol är bra för kylarsystemen men för människor och djur är det mycket giftigt, små mängder krävs för att orsaka en allvarlig förgiftning. Istället rekommenderas att använda Propylenglykol. Propylenglykol är inte skadligt för människor och djur, men har tekniska brister som påvisat i tidigare studier (Johansson, Linder, 2002). Propylenglykol har högre viskositet än etylenglykol vid kyla, vilket kan orsaka problem vid låga temperaturer. Propylenglykolen blir mer trögflytande och detta gör att vattenpumpen inte levererar ett lika högt flöde, vilket gör att maskinerna riskerar att överhettas. Dessa problem har lett till att Rottne tillsammans med Statens provningsanstalt testat alternativa glykoler som bättre ska klara av det kärva klimat som större delar av Sverige har under större del av året (Norrby, 2015). Testerna har resulterat i att Rottne kunde presentera en ny produkt, Rottne Anti Freeze Bio, som kom ut på marknaden första januari 2016.

1.2 PEFC-certifiering

PEFC är en förkortning av Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes (Svenska PEFC, 2015). PEFC är ett system för internationell skogscertifiering där målet är att garantera köpare att skogen brukas på ett ekonomiskt uthålligt sätt med kombinerad miljö- och social hänsyn. Därför är PEFC uppdelat i tre standarder, skogsbruksstandard, social standard och miljöstandard. Detta är riktlinjer och målsättningar som gäller på skogsmark som är certifierad enligt PEFC, vilket innebär att alla aktörer som utför någon typ av aktivitet på certifierad skogsmark ska följa det som står i standarderna. Detta är anledningen till att PEFC certifierade skogsägare måste anlita PEFC certifierade skogsentreprenörer (Karlsson, 2014). Alltså är certifiering ett frivilligt val för skogsägaren men för skogsentreprenörer är det mer eller mindre tvingande för att kunna fortsätta bedriva sin verksamhet. PEFC certifiering har blivit dominerande i södra Sverige (Niklasson, Nilsson 2005). Det kan ha sin grund i att PEFC mer riktat åt det privata småskaliga skogsbruket till skillnad från FSC (Boström, 2002).

Enligt PEFC skogsstandard ska skogsbruket bedrivas på ett ekonomiskt och uthålligt vis i enlighet med skogsvårdslagen och annan lagstiftning (Svenska PEFC, 2005). För att få uthålligt skogsbruk är det viktigt att skogsproduktionen är ståndortsanpassad. De föryngringsmaterial som används ska ha en spårbar härkomst. Användandet av kemiska medel ska minimeras och främmande träslag ska användas med försiktighet.

Den sociala standarden omfattar riktlinjer människa och skogen (Svenska PEFC, 2005). I kortfattade drag innebär det att de företag som utför arbete på skogsmark som är certifierad enligt PEFC ska bedriva en regelrätt verksamhet. Det innebär att företaget ska vara F-skatte- och momsregistrerade. En säker arbetsmiljö och goda arbetsvillkor ska garanteras. Enligt den sociala standarden är skogen en rekreationsplats som nyttjas av människor, därför ska särskild hänsyn tas vid platser som har höga rekreationsvärden. Det kan exempelvis vara att bevara stigar som brukas av människor.

Miljöstandarderna är en fördjupning av den naturvård som gäller enligt Skogsvårdslagen och miljömålen (Svenska PEFC, 2005). Det innebär att fastigheter som är större än 20 hektar ska avsätta minst fem procent av den produktiva skogsmarken till naturvårdsändamål, exempelvis spara en del av skogen till fri utveckling. Det innebär även att man ska spara skyddszoner mot vatten, gynna lövträd och bevara kulturmiljöminnen. För att gynna den biologiska mångfalden

ska enskilda träd med höga naturvärden sparas och död ved ska få vara kvar i skogen, så länge det inte riskerar angrepp av skadeinsekter.

1.3 Syfte

Tidigare studier har visat att det inte är helt problemfritt för entreprenörerna att uppfylla de krav som PEFC-certifieringen ställer. Det är inte heller helt gratis för skogsentreprenören att bedriva sin verksamhet i analogi med PEFC certifierings krav. Vad kostar det skogsentreprenören att vara certifierad?

Syftet med arbetet var att identifiera de olika kostnadsslagen som entreprenörs-certifieringen medför och förtydliga de fördelar och nackdelar som entreprenörer upplever vara direkta och indirekta effekter av certifieringen.

2 Teori

Mitt arbete att komma i kontakt med entreprenörerna började med en kontakt på SMF Certifiering AB, ett företag som arbetar med entreprenörs-certifiering.

2.1 SMF Certifiering AB

SMF Certifiering AB grundades 2010 och är ett helägt dotterbolag till SMF Skogsentreprenörerna Ek. för. SMF Certifiering AB är en paraplyorganisation som arbetar med att grupp-certifiera skogsentreprenörer enligt PEFC standard. SMF Certifiering AB tar ut en förrevisionsavgift från entreprenören innan anslutningsprocessen kan påbörjas, detta är en engångssumma. SMF Certifiering AB tar dessutom ut en årlig avgift från de certifierade skogsentreprenörerna, denna kostnad baserar sig på en fast kostnad för företaget à 1000 kr samt en rörlig kostnad per maskin à 900 kr och en rörlig kostnad per manuell årsarbetskraft à 450 kr. Denna årsavgift kan maximalt bli 8000 kr exkl. moms. Paraplyet går i god för att anslutna entreprenörer följer de krav som PEFC ställer på dem som utför arbete på PEFC certifierad skogsmark.

Entreprenörernas verksamheter kontrolleras av paraplyorganet genom:

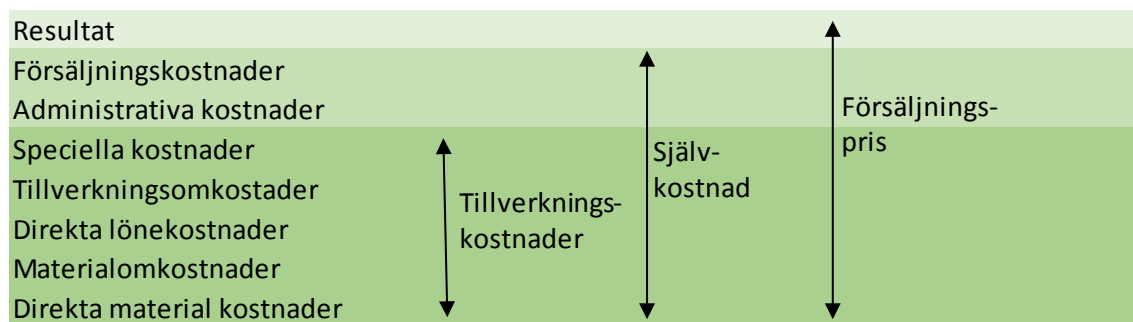
- Förrevison som genomförs vid ansökan av grupp-certifiering från entreprenör.
- Genom krav på årlig självkontroll, ett webbaserat formulär som entreprenören själv fyller i.
- Internrevision som genomförs årligen på ett stickprov som representerar 10 procent av de anslutna entreprenörerna.
- Avvikelsesdokumentation från entreprenörerna själva. Exempel på detta kan vara då entreprenörer uppmärksammar brister hos konkurrenter eller kunder.

Entreprenören ska acceptera att paraplyorganet utför kontroller. Tillbaka får entreprenören ett bevis om certifiering som krävs för att entreprenörerna ska kunna utföra arbete på PEFC-certifierad skogsmark.

2.2 Ekonomisk grundmodell

Bakgrunden till att jag valt att identifiera de olika kostnadsslagen som entreprenörs-certifieringen medför var intresset från skogsbranschen att kunna skapa en kostnadsmodell över certifieringen. Vad kostar det att vara certifierad entreprenör?

I figur 1 har jag försökt illustrera kalkyltrappan. En traditionell kalkyltrappa för ett tillverkningsföretag brukar delas in i tre huvudkomponenter, tillverkningskostnad, självkostnad och slutligen ett försäljningspris (Andersson, 2013). Detta är en generell kostnadsmodell som ser ganska likvärdig ut oavsett vilken typ av verksamhet företaget bedriver. För en entreprenörsverksamhet skulle man kunna placera kostnaden för att vara certifierad enkelt sätt under speciella kostnader men en certifiering påverkar även andra kategorier i modellen. För att förstå hur en certifiering har för påverkar skogsentreprenören kostnadsmodell så måste man definiera de olika kostnadsslagen som en certifiering medför.

Figur 1. Kalkyltrappans uppbyggnad.

2.3 Vad är ett kostnadsslag?

De kostnader som är av liknande slag kan räknas till samma kostnadsslag (Andersson, 2013). Det är ett sätt att kategorisera flera kostnader till en gemensam post. Detta kan förtydligas med ett exempel. Låt säga att ett hushåll har ett fordon. Fordonet bidrar till flera mindre kostnader i form av drivmedel, försäkringar, parkeringsplats och reparationer. Alla dessa småkostnader för fordonet kan räknas till samma kostnadsslag. Att summera alla kostnader för fordonet till ett kostnadsslag kan ge hushållet en möjlighet att jämföra utgifterna för fordonet i förhållande till andra kostnadsslag, exempelvis matinköp eller klädinköp. Antalet kostnadsslag och deras innehåll varierar från fall till fall men har samma funktion oavsett om man ser till ett företag eller till sin egen hushållsekonomi.

Det finns olika typer av kostnadsslag (Andersson, 2013). Direkta kostnadsslag registreras direkt på kostnadsbärare utan några mellanled. Kostnadsbärare är en slutliga produkt som ska bära alla kostnader. De kostnader som inte registreras direkt på kostnadsbäraren utan genomgår någon typ av mellansteg kallas för indirekta kostnadsslag. Råvaror och lön till anställda i företaget är exempel på direkta kostnadsslag. Kostnader för byggnader och maskiner som användas i tillverkningsprocessen är exempel på indirekta kostnadsslag.

3 Material och metoder

3.1 Val av undersökningsform

Eftersom jag ville veta hur skogsentreprenörerna resonerade kring certifieringskraven, vilka effekter det ger på företaget i form av för- och nackdelar, baserat på entreprenörernas erfarenheter och upplevelser, valde jag att göra intervjuer. Genom att göra en kvalitativ undersökning i form av intervjuer gav jag entreprenörerna utrymmet att själva beskriva hur de upplevt certifieringen (Trost, 2010). En kvantitativ undersökning hade lett till en numerisk jämförelse med flera motfrågor. Genom att utföra undersökningen kvalitativt fick jag svar på de motfrågor jag upplevt att tidigare studier medfört.

3.2 Urval och begränsning

För att man ska få representanter från olika kategorier, valde jag att skapa stor spridning mellan respondenterna i mitt urval (Trost, 2010). Jag valde därför ut att kontakta två större avverkningsentreprenörer och två mindre avverkningsentreprenörer samt två skötselentreprenörer. Jag valde att begränsa mitt urval till entreprenörer i norra Sverige. Jag har även varit i kontakt två personer på SMF Certifiering AB.

3.3 Utformning av frågeguide

Frågeguiden består av tre huvuddelar. Den ena omfattar de kompetenskrav som ställs på entreprenörerna. Den andra delen berör åtgärder för att minska miljöpåverkan. Och den sista delen berör det praktiska arbetet ute i skogen. Intervjuguiden baserades på resultat från intervju med SMF certifiering AB, de krav som ställs i PEFCs entreprenörsstandarderna samt de vanligaste avvikelserna enligt SMF Certifierings ABs årsrapport från 2015. Frågeguiden som användes vid intervju av entreprenörer redovisas i Bilaga 1.

3.4 Genomförande

Jag kontaktade två personer på SMF Certifiering AB, en av dem deltog i intervju. Intervjun tog ungefär en timme och genomfördes per telefon. Intervjun leddes av Louise Martinsson. Resultatet av denna intervju användes till att skapa en frågeguide.

Utav sex kontaktade företag valde två att delta. Skogsvårdsentreprenörerna deltog inte i denna studie, resultatet utgår endast ifrån avverkningsentreprenörernas svar. Respondenterna fick välja plats och tid för intervju. Intervjuerna tog mellan tre kvart till en timme. Intervjuerna leddes av Louise Martinsson. Efter intervjun fick entreprenörerna möjlighet att komplettera och lägga till kommentarer och synpunkter. Samtliga intervjuer sammanfattades direkt efteråt.

4 Resultat

4.1 Fördelar med att vara gruppcertifierad

Gruppcertifiering är den dominerande formen av entreprenörs-certifiering. Detta beror på en stor prisskillnaden mellan direktcertifiering och gruppcertifiering. Respondenten från SMF Certifiering AB menade att direktcertifieringen innebar en årlig kostnad på drygt en kvarts miljon, detta var anledningen till att entreprenörer valde att gruppcertifiera sig.

Entreprenörsföretagen är ofta relativt små och har inte ekonomisk möjlighet att direktcertifiera sig. SMF Certifiering AB har som tidigare nämnt en maximal årsavgift à 8000 kr exkl. moms det ger utrymme för även små entreprenörer att certifiera sig och fortsätta bedriva verksamheten.

Entreprenörerna valde att certifiera sig genom SMF Certifiering AB eftersom de redan hade en relation till SMF, då de var medlemmar i SMF Skogsentreprenörerna Ek. för. Entreprenörerna menade att SMF Certifiering AB verkade vara den mest seriösa paraplyorganisationen.

Certifieringen har gjort att entreprenörskåren blivit seriösare, eftersom alla certifierade entreprenörer arbetar på lika villkor och har lika krav. Certifieringen har gjort att företagen fått bättre struktur, de har en pärm för alla papper och kan lätt se tillbaka på historiken eftersom allt ska dokumenteras. Eftersom SMF Certifiering AB kontrollerar att lagkrav från till exempel arbetsmiljöverket och kemikalieinspektionen efterföljs, har det blivit svårare för entreprenörer att undvika att följa lagkraven. Detta har lett till att många av de oseriösa entreprenörerna försvunnit från marknaden, menar en av entreprenörerna.

4.2 Nackdelar med att vara gruppcertifierad

Entreprenörerna nämner att dokumentationen har blivit noggrannare men det innebär även att den har blivit mer tidskrävande. Tidigare kunde entreprenören utföra åtgärder utan att dokumentera. Kontakten med maskinförarna sköttes informellt. Detta menar en av entreprenörerna är en av de största nackdelarna med certifieringen. Denna entreprenör menade att det praktiska åtgärder och det tänk man har i företaget för att minska miljöpåverkan inte är värt något om det inte finns dokumenterat. Entreprenören uttryckte ett tydligt missnöje över att ett papper är mer värt, än den faktiska handlingen.

4.3 Kompetenskrav

På PEFC-certifierade entreprenörer ställs vissa baskrav, detta gäller bland annat kompetensnivå i företaget. De ska inte bara uppfylla den kompetensnivå som arbetsmiljöverket kräver utan även ha godkända kunskaper i natur- och kulturhänsyn, ett så kallat Grönt Kort. En maskinförare måste delta i en grundkurs i natur- och kulturhänsyn för att kunna erhålla ett Grön Kort. Kurser i natur- och kulturhänsyn arrangeras bland annat av SMF, flera av skogsbolagen runt om i landet och på vissa naturbruksgymnasium.

Grundkursen genomförs under tre dagar till en vecka, beroende på vem som arrangerar kursen. Kostnaden för kursen brukar ligga någonstans mellan 6500-7500 kr exkl. moms per person. Denna kurs genomförs en gång och följs sedan av förnyelsekurser som ska genomföras var femte år. Genomförande av förnyelsekursen varierar, det tar allt från en halv dag till två och en halv dag enligt entreprenörerna. Vanligen brukar kursen genomföras under april månad, för att undvika maskinstopp. Under april månad brukar entreprenörerna ha ett maskinuppehåll, detta beror på snösmältning som gör att det blir för blött för maskinerna att

köra i skogen utan att orsaka körskador. Därför faller det naturligt för entreprenörerna att genomföra kursen på våren. Allt har självklart med planeringen att göra. Förnyelsekursen brukar kosta omkring 2300-2600 kr exkl. moms per person. Det finns en stor valmöjlighet att genomföra kursen på önskad ort. Detta gör att övernattnings- och transportkostnader blir obetydliga i sammanhanget.

PEFC kräver att alla som arbetar på PEFC certifierad skogsmark ska ha ADR kunskap. PEFC certifierade entreprenörer ska minst erhålla kunskap motsvarande ADR-S 1.3. Dock ansåg de tillfrågade entreprenörerna att de skulle behövt genomföra denna kurs ändå, enligt lag eftersom de hanterar farligt gods i sitt dagliga arbete. ADR-S 1.3 förnyas vart femte år och kostnaden för att genomföra kursen brukar ligga omkring 650 kr exkl. moms per person.

Det är ett krav att alla som arbetar i miljöer eller utför arbetsmoment där gnistbildning och uppvärmning kan orsaka brand, ska genomföra en kurs som kallas Heta Arbeten. Kursen kostar runt 2000 kr exkl. moms per person att genomföra. Att skogsentreprenörer ska genomföra denna kurs är egentligen ett krav från arbetsmiljöverket men även ett krav från PEFC. Heta arbeten är viktig menar entreprenörerna för att upprätthålla nödläges rutiner och ha en bra brandberedskap.

Andra specifika kompetenskrav som ställs från arbetsmiljöverket är krav på röjsågs- och motorsågskörkort bland de som arbetar med motormanuellt arbete. Entreprenörerna använde i princip aldrig motorsågar men de fanns i företaget. Flera av de anställda hade minst motorsågskörkort men det var inte krav enligt för att arbeta med maskinell avverkning, berättade en entreprenör.

De intervjuade entreprenörerna bekräftade att de genomför hjärt- och lungräddning minst en gång per år. Detta är inte något specifikt för certifieringen utan genomförs på alla företag.

4.4 Produktval

PEFC-certifierade entreprenörer ska använda miljögodkända produkter. Miljövänliga produkter är dyrare och innebär högre inköpskostnader än tidigare för entreprenörerna. Svaren från entreprenörerna varierade, detta beror antagligen på att de hade olika maskinleverantörer. Entreprenörerna hade nya maskiner som var anpassade och inkörda på miljövänliga produkter.

Den ena entreprenören berättade att hydrauloljan blivit betydligt mycket dyrare. Tidigare hade hydrauloljan inte kostat mer än 10 kr litern och idag betalar entreprenör upp mot 50 kr litern för det miljövänliga alternativet. Detta har lett till att maskinunderhållet sker mer kontinuerligt för att undvika läckage av den dyra produkten. Även den miljövänliga sågkedjeoljan har blivit dyrare. Tidigare betalade entreprenörer 4-5 kr litern, den miljövänliga sågkedjeoljan kostar 12-13 kr litern. Tidigare studier har rapporterat om problem med propylenglykolen i kyla och för denna entreprenör var det inget undantag. Vintertid frös kylarvätskan och det tog lång tid att tina upp maskinen igen. Det är inte ovanligt i Sverige med temperaturer under minus tjugofem grader. Vid sådana väderförhållande kan kylarvätskan i en stillastående maskin frysa ihop under en helg. Dock menade entreprenören att maskinförarna oftast inte arbetade när temperaturen sjönk under tjugofem minusgrader, så det blev oftast ett ganska naturligt stopp. Propylenglykolen var mycket dyrare än etylenbaserad glykol, exakt hur mycket dyrare kunde entreprenören inte svara på. Att använda förnyelsebara produkter när man jobbar med en förnyelsebar råvara gjorde att entreprenören inte tyckte att det var något problem att betala mer för miljövänliga produkter.

Den andra entreprenören höll med om att det produkterna blivit dyrare. Den miljövänliga hydrauloljan kostar ungefär 25-30 kr liten, den har blivit 10-15 kr dyrare per liter. Det hade ungefär blivit samma prishöjning på den miljövänliga sågkedjeoljan, som idag kostar 30-35 kr per liter. Denna entreprenör hade använt propylenglykolen i kylarvätskan under flera år utan att ha upplevt några problem. Entreprenören ansåg inte att propylenglykolen blivit mer än ett par kronor dyrare, propylenglykolen har ett inköpspris på 25 kr per liter. Det har blivit dyrare att för entreprenören att köpa in miljövänliga produkter, i detta fall saknas samband mellan regelbunden service av maskinerna och det dyrare produkter. Entreprenör berättade att regelbunden service minskade risken för oplanerade maskinstopp.

4.5 Förebyggande åtgärder

Båda entreprenörerna hade uppsamlingskärl för oljefilter och slangar samt uppsamlingskärl för spillolja. Dessa kärl tömdes 1-2 gånger om året. PEFC-certifieringen kräver att det farliga godset lämnas till en godkänd mottagare, för detta krävs ett dokument som bevis på att allt skett korrekt. Därför ska entreprenören alltid få ett kvitto i samband med att uppsamlingskärlen töms och bortfraktas.

Det är inte ofta entreprenörerna själv utför service arbetet på maskinerna. Maskinleverantörerna erbjuder servicetjänster på maskinerna, exempelvis oljebyte. De intervjuade entreprenörerna hade någon form av serviceavtal med maskinleverantör. Den främsta fördelen med detta var att maskinleverantören tog hand om det farliga godset i samband med service och då behövde inte entreprenören ansvara för det. Med regelbunden service undviker entreprenörerna oväntade stopp menade den större entreprenören. Den mindre entreprenören menade att regelbunden service utförs eftersom miljövänliga produkter har blivit mycket dyrare. Det finns inte ekonomiskt utrymme för stora oljespill som kan orsakas av dåligt maskinunderhåll.

4.6 Miljöhänsyn i praktiken

Båda entreprenörerna tyckte att det praktiska arbetet i skogen tog längre tid på grund av ökad natur- och kulturmiljöhänsyn i PEFC certifierade skogar. Det krävs mer eftertanke hos maskinföraren för att undvika körskador. Ett exempel på detta är ett blötare stråk i skogen, där skördaren ska ta sig fram men inte skotaren. Vanligen är det inte skördaren som orsakar körskadan, utan skotaren, som är betydligt mycket tyngre än skördaren. Innan vattendirektivet, som har sin grund i de 16 miljömålen, hade skörden ignorerat problemet på vissa fuktiga områden och riskerat att orsaka körskador den sträckan som var ett vattenkänsligt område. Till följd av vattendirektivet kan skördarföraren inte riskera detta. Entreprenören berättade det har lett till att arbetet tar mycket längre tid, virke, grenar och toppar blir förstört och kan inte säljas som bioenergi. Entreprenören uppskattade att den ekonomiska förlusten till följd av vattendirektiv var ungefär 15 procent per slutavverkning. Entreprenörernas arbete påverkas av skogsägarens engagemang och hur väl traktidirektiven är utformade. Traktidirektiven fungerar som en karta över avverkningsområdet, där ska bland annat fukta områden och hänsynsytor vara utmärka.

4.7 Identifierade kostnadsslag

Jag har i mina intervjuer låtit entreprenörerna fritt framföra sina åsikter. Därifrån har jag identifierat fem stycken direkta kostnadsslag och ett flertal indirekta. De direkta

kostnadsslagen registreras enligt teori på kostnadsbärare. Som entreprenör utför man ett arbete, en så kallad tjänst. I detta fall tolkar jag tjänsten som kostnadsbärare. Tjänsten kan vara någon form av skötselåtgärd. Eftersom jag har intervjuat entreprenörer som i huvudsak bedriver någon form av avverkningsverksamhet, blir tjänsten mot kunden vanligen en slutavverkning eller gallring. Den intäkt som entreprenörer erhåller efter utförd tjänst ska täcka upp för alla kostnader. Detta innebär att de kostnader som uppstår till följd av certifiering och har en direkt påverkan på kostnadsbäraren, tolkas som direkta kostnadsslag. Andra kostnader som exempelvis styrs genom lagstiftning placeras även de på kostnadsbäraren. De kostnadsslag som ska uppfyllas oavsett certifiering eller ej, tolkar jag kostnadsslag som indirekta.

4.8 Direkta kostnadsslag

Om entreprenören inte valt att certifiera sig, finns det inget lagkrav som tvingar entreprenören att erhålla Grönt Kort. Detta innebär att löpande kostnader för genomförande av kurs i natur- och kulturhänsyn placeras som en direkt kostnad på kostnadsbäraren.

Lagen kräver att alla som hanterar farligt avfall ska erhålla kunskaper motsvarande ADR-S 1.3. Enligt intervjuade entreprenörer finns det kryphål i lagen som gör att alla i företaget inte behöver dessa kunskaper. Enligt SMF Certifiering AB är det ett krav att alla som utför arbete på PEFC certifierad skogsmark ska erhålla kunskaper motsvarande ADR-S 1.3. Därför anser jag att detta är ett kostnadsslag som kan placeras direkt på kostnadsbäraren.

Miljövänliga hydrauloljor är det tredje direkta kostnadsslaget som jag identifierat. Utan certifiering behöver entreprenören inte använda miljövänliga hydrauloljor. Detta bekräftar båda entreprenörerna i under intervju. De har inte bara märkt av en prisskillnad. De har även märkt av en förändrad attityd gällande underhåll av maskiner. PEFC ställer som krav att certifierade entreprenörer ska använda miljövänliga hydrauloljor.

PEFC ställa krav på att den certifierade entreprenören ska använda miljöanpassad sågkedjeolja. Därför tolkar jag detta som ett direkt kostnadsslag. Entreprenörerna bekräftar detta.

Vidare kan diskuteras om propylenglykolen ska räknas som en direkt kostnad till följd av certifieringen. Det finns ett EU-beslut som förbjuder etylenbaserad glykol på skogsmark. Enligt entreprenörerna finns det brister i detta beslut, då entreprenörer utan certifiering kan använda etylenbaserad glykol. Entreprenörerna anser att de inte skulle behöva använda propylenglykolen om de inte varit för att PEFC kräver det. Jag tolkar kostnaden för propylenglykol som en direkt kostnad som placeras på kostnadsbäraren till följd av certifieringen.

4.9 Indirekta kostnadsslag

Vid intervju berättade entreprenörerna hur PEFC certifieringen bidragit till en seriösare entreprenörsbransch. Detta på grund av att SMF Certifiering AB kontrollerar de krav som ställs från bland annat arbetsmiljöverket och kemiskalinspektionen. Jag kommer ta upp de viktigaste kostnadsslagen som entreprenörerna upplevde. Dessa kostnadsslag är av administrativ form.

Entreprenörer som är certifierade enligt PEFC ska hålla formella utvecklingssamtal med de anställda, samt hålla personalmöte minst en gång per kvartal. Detta är inget specifikt krav enligt PEFC utan ett krav från arbetsmiljöverket. Tidigare höll entreprenörerna möten med

såväl personal som enskilda anställda. Till skillnad från idag var mötena informella eftersom inget antecknades. SMF Certifiering AB begär att certifierade entreprenörer ska göra en årlig självkontroll, där dessa krav från arbetsmiljöverket kontrolleras. Detta är administrativa kostnadsslag som uppstår till följd av certifieringen men det finns ingen direkt kontakt mellan certifiering och kostnadsbärare eftersom detta är krav som gäller även utan certifiering.

Kemikalieinspektion kräver att alla som hanterar kemikalier, exempelvis hydraulolja ska erhålla en kemikalielista. Listan fungerar som ett register över vilka kemikalier som företaget använder. Kemikalieinspektion kontrollerar sällan kemikalielistor hos skogsentreprenörer. Enligt PEFC ska certifierade entreprenörer uppfylla krav från instanser som kemikalieinspektionen och följa deras direktiv. SMF Certifiering AB kontrollerar att certifierade entreprenörer har en uppdaterad och korrekt kemikalielista. Med anledning av detta följs kemikalieinspektionens krav som en följd av certifieringen. Detta tolkar jag som ett indirekt administrativt kostnadsslag.

5 Diskussion

Resultaten i min studie baserar sig på tre genomförda intervjuer med två avverkningsentreprenörer och en intervju med paraplyorganet SMF certifiering AB, därför är tillförlitligheten till resultatet låg. Hade fler entreprenörer valt att medverka i en intervju, hade jag antagligen kunnat identifiera fler kostnadsslag. Jag saknar respondenter från skogsvårdsentreprenörer. PEFC certifieringen kräver att entreprenören ska använda alkylatbensin i sina motorsågar och att de som utför arbete på certifierad skogsmark ska ha rätt kompetens, det vill säga att de som utför en röjning med röjsåg ska ha röjsågskort och Grönt kort. Som jag har uppfattat situationen har röjsågskort alltid varit ett krav om man ska bedriva kommersiell röjning på någon annans mark än sin egen men eftersom detta sällan kontrolleras av arbetsmiljöverket har skogsvårdsentreprenörerna kunna smita undan och anställa personen utan rätt kompetens. Hur har skogsvårdsentreprenörernas praktiska arbete påverkats av PEFC certifieringen? Har det blivit svårare att utföra en röjning eller plantering? Hur påverkas skogsvårdsentreprenören av traktidirektivens utformning? Frågan om alkylatbensin hade avverkningsentreprenörerna svårt att yttra sig om eftersom de sällan använder motorsåg i sitt arbete. Jag tror att skogsvårdsentreprenörerna hade kunnat ge svar på dessa frågor.

Mina resultat indikerar att det finns en skillnad mellan storleken på entreprenörens verksamhet och certifierings ekonomiska effekt på verksamheten men det skulle krävas fler intervjuer för att kunna göra ett vetenskapligt konstaterande. Det finns inte ekonomiskt utrymme för stora oljespill som kan orsakas av dåligt maskinunderhåll, menad den mindre entreprenören. Den större entreprenören berättade att regelbunden service minskade risken för oplanerade maskinstopp. Min analys är att de dyrare produkterna som certifierade entreprenörer ska använda, har större ekonomisk påverkan hos mindre entreprenörer än större entreprenörer.

Varför upplevde den ena entreprenören problem med propylenglykolen och inte den andra entreprenören? Entreprenören som upplevde problem med propylenglykolen hade en mindre verksamhet och färre anställda per maskin. Den större entreprenören har flera maskinlag som möjliggör att maskinerna används mer frekvent. Den mindre entreprenören kanske inte har utrymme att låta maskinerna gå varje dag och då blir maskinerna stillastående. Den mindre entreprenören nämnde att kylarvätskan i maskinerna kunde frysa över en helg. Jag antar större entreprenörer har möjlighet att köra maskinerna på helgen. Det skulle kunna vara en anledning till att den mindre entreprenören upplever problem med propylenglykolen. Jag antar att mindre entreprenörer inte använder maskinerna lika regelbundet som större entreprenörer och därför fryser kylarvätskan. Det kan även bero på geografisk utbredning. Entreprenören som upplevde problem med propylenglykolen bedrev sin verksamhet längre in i landet, vilket innebär att vintrarna generellt blir kallare. Entreprenören som inte upplevde problem med propylenglykolen bedrev vanligen sin verksamhet närmare kusten, där klimatet är mildare om vintern. Detta är en annan tänkbar anledning till varför den ena entreprenören upplevde problem med propylenglykolen. Tidigare studier har visat att propylenglykolen fryser vid temperaturer under 25 minus grader, därför kan problemen hos entreprenören härledas till den geografiska utbredningen.

De kostnadsslag som jag har identifierat baserar sig på min tolkning av den ekonomiska grundmodellen. Flera av de indirekta kostnadsslagen kan tolkas som direkta. Jag har valt att tolka kostnadsslag som direkta ifall de bara uppstår till följd av certifieringen. Jag antar att entreprenörerna ska uppfylla krav från bland annat arbetsmiljöverket och kemikalieinspektionen utan certifiering. Tyvärr verkar det inte vara så, entreprenörerna är medvetna om kraven men till följd av att kontroll sker sällan från dessa instanser verkar flera

entreprenörer strunta i att exempelvis ha en uppdaterad kemikalielista. Genom att vara certifierad ställs högre krav på entreprenörerna att bedriva regelrätt entreprenad eftersom paraplyorganet kontrollerar verksamheten.

Jag valde att arbeta med kostnadsmodellen eftersom skogsbranschen efterfrågar en modell över vad certifieringen kostar entreprenören. Det krävs mer arbete för att kunna skapa en kostnadsmodell för entreprenörs-certifieringen. Det krävs ett mätbart värde, exempelvis kr/m³sk, för att kunna använda de kostnadsslag som jag identifierat i studien. Jag försökte blida mig en uppfattning om kostnaderna genom att fråga entreprenörerna om priset på produkterna som certifieringen kräver att de ska använda och utbildningskostnader för att entreprenören ska uppfylla PEFC certifieringens kompetenskrav. För att kunna skapa en modell behöver jag bland annat få veta hur många liter sågkedjeolja som används på avverkad m³sk. Hur många avverkade m³sk täcker utbildningen i natur- och kulturhänsyn?

Jag tror att det är viktigt för entreprenörerna att skapa en kostnadsmodell för certifieringen. En kostnadsmodell kan bevisa hur mycket certifieringen kostar entreprenören och då kan de kräva ett högre pris för utförda tjänster. Entreprenörerna som jag intervjuat menade att de inte får mer betalt för sina tjänster, de menar att certifieringen kostar bara pengar. Certifierade skogsägare får mer betalt då de säljer certifierat virke. Skogsindustrin kan sälja produkterna dyrare eftersom virket är certifierat. "Kostnaderna flyttas för certifieringen flyttas från skogsägaren till oss men vi kan inte ta ett högre pris" menade en av entreprenörerna. Samtidigt är det mer eller mindre ett tvång att certifiera sig som entreprenör om man vill kunna arbeta eftersom PEFC certifierade skogsägare endast kan anlita PEFC certifierade skogsentreprenörer. PEFC certifieringen skapades genom skogsbranschens frivilliga miljöarbete men idag är det inte frivilligt för alla aktörer i skogsbranschen att certifiera sig.

Det finns utrymme för vidare studier i området entreprenörs-certifiering. Jag upplevde att de intervjuade entreprenörerna hade god uppfattning om de kostnader som uppstod till följd av certifieringen men de hade svårt att sätta värde på hur stor prisskillnaden blivit mellan olika produkter. En av entreprenörerna ringde upp sin maskinleverantör för att få veta hur mycket dyrare den miljövänliga hydrauloljan blivit. Båda entreprenörerna berättade att de hade ett serviceavtal med maskintillverkaren, en anledning till detta var att uppfylla PEFC certifieringens krav om förbyggande åtgärder. Vid service av maskiner, exempelvis byte av oljefilter, krävs bland annat ett uppsamlingskärl för farligt avfall. Detta ansvar försvinner från entreprenörerna genom serviceavtalet med maskintillverkaren.

Jag uppfattade att certifieringen lett till effekter på de maskiner som brukas i skogen. Entreprenörerna talade om att de senaste åren bytt ut större delar av sin maskinpark. De nya maskinerna är anpassade till att uppfylla kraven som certifieringen ställer på moderna maskiner som brukas i skogen. Den förändring som skett i maskinerna som entreprenörerna använder är svår att svara på utan att föra en djupare dialog med maskintillverkarna. En dialog med maskintillverkarna anser jag vara nödvändig för att kunna skapa en kostnadsmodell för entreprenörs-certifieringen. Hur förhåller sig maskintillverkarna till PEFC certifieringen? Vem bär ansvaret för de maskiner som används i skogen? Vem kontrollera att de är godkända enligt PEFC?

Det finns ett flertal andra paraplyorganisationer som arbetar med gruppcertifiering av entreprenörer, dessa valde jag att utesluta i min studie. Jag skulle kunna tänka mig att göra vidare studier inom ämnet entreprenörs-certifiering genom att jämföra paraplyorganisationer och deras arbetssätt. Hur arbetar andra paraplyorganisationer? Genomför de lika noggranna kontroller som SMF Certifiering AB? Vilket pris tar de för grupp-certifiering? Varför väljer entreprenörer att certifiera sig genom andra paraplyorgan? Hur ser kostnadsmodellen ut för entreprenörer som är certifierade genom andra paraplyorgan?

6 Slutsatser

Skogsbranschen efterfrågade en prisbild över certifieringen. Vad kostar det att vara certifierad? Jag har utgått från en ekonomisk grundmodell i denna studie. De direkta kostnadsslag som jag har identifierat, kan användas i syfte att skapa en kostnadsmodell. Jag vill förtydliga att syftet med mitt arbete var att identifiera kostnadsslagen och inte att skapa en kostnadsmodell.

De fem direkta kostnadsslag som jag har identifierat är:

- Kursavgift Grönt Kort
- Kursavgift ADR-S 1.3
- Miljövänlig hydraulolja
- Miljövänlig sågkedjeolja
- Propylenglykol

Dessa kostnader är en effekt av certifieringen och ger en ekonomisk påverkan på entreprenörernas verksamhet. Det blir dyrare att vara certifierad skogsentreprenör. Kan entreprenörerna ta ut en högre avgift för utförd tjänst? Den frågan lämnar jag obesvarad till vidare studier. ”Kostnaderna för certifiering flyttas från skogsägaren till oss men vi kan inte ta ett högre pris.” Detta är ett citat från en av de intervjuade entreprenörerna.

PEFC certifieringen grundar sig i skogsbranschens frivilliga miljöarbete men mycket av det som PEFC står för härstammar från de 16 miljömålen och annan lagstiftning. Samhället har stort inflytande på skogspolitiken, själv tycker jag att intresset för miljöfrågor har ökat. Därför funderar jag över hur mycket hänsyn skogsfolket ska ta för att tillfredsställa samhällets önskemål. Innan jag genomförde studien trodde jag att entreprenörerna led stor ekonomisk förlust till följd av den miljöhänsyn som PEFC kräver. Jag trodde att bevarande av kulturminnen, skapa skyddszoner kring vatten och bevara biologiskt mångfald genom detaljhänsyn var ansvarsområden som påverkade entreprenörens praktiska arbete. Ansvar ligger i liten grad på entreprenörerna. Skogsägaren har ansvar för att detaljhänsyn tas och förmedlar detta till entreprenören genom traktidirektivet.

Däremot försvårar vattendirektivet entreprenörernas arbete och leder till ekonomiska förluster i form av förstört virket och avverkningsrester som kunde användas till bioenergi. Entreprenörerna får ingen ersättning för att deras arbete tar längre tid. Jag har uppfattat att entreprenörerna upplever detta problematiskt. Ska entreprenörerna ta hänsyn till varje pris? Vad är det entreprenörerna avstår när de tar hänsyn? Hur frivilligt är miljöarbetet? Arbete som utförs på PEFC certifierad skogsmark måste utföras av PEFC certifierade entreprenör. Med tanke på att allt fler skogsägare väljer att certifiera sig, tvingas fler entreprenörer att certifiera sig oavsett om de vill eller inte.

Jag tror att vidare arbete och en kostnadsmodell kan medföra positiva effekter för entreprenörerna. Utifrån kostnadsslagen som jag har identifierat kan framtida studenter eller andra intressenter skapa en kostnadsmodell för certifieringen. Om entreprenörerna kan beräkna ett pris på vad certifieringen kostar dem skulle de kunna motivera ett högre pris för utträttad tjänst. Jag tror att detta är ett utvecklingsområde. Vad blir kostnaden per avverkad kubikmeter?

Jag har själv funderat på hur jag skulle kunna få de siffror jag behöver för att skapa en kostnadsmodell. Jag upplevde att entreprenörerna hade ganska vag uppfattning om hur certifieringen påverkade maskinerna och de produkter som används. Jag hade vänt mig till

maskintillverkarna för att få veta hur prisbilden har förändras till följd av kravet på att entreprenören ska använda miljövänliga produkter i skogen.

Jag uppfattade att de dyrare produkterna som certifierade entreprenörer ska använda, har större ekonomisk påverkan på de mindre entreprenörerna än på de större. Detta är en tes som skulle kunna bekräftas genom en ekonomisk modell.

Gruppcertifiering gör det möjligt för mindre entreprenörer att certifiera sig enligt PEFC standard, eftersom årsavgiften till paraplyorganisation, SMF Certifiering AB, är begränsad till 8000 kr exkl. moms. Att vara direktcertifierad kan kosta upp mot 250 000 kr exkl. moms per år, enligt SMF Certifiering AB.

Naturen är skör, det gäller att sköta den med omsorg. Alla åtgärder som utförs i skogen har en direkt effekt naturens utveckling. Den landskapsbild som finns kvar i olika typer av kulturminnen ska bevaras till nästa generation. Flera djurarter och växter som tidigare varit på väg att försvinna, kan nu reproducera sig under trygga förhållande genom skydd från riksdagen och ett ökat miljötänk bland alla verksamma aktörer i skogsbranschen. Hänsyn i naturen kostar pengar men med ökad kunskap kan människan leva vidare i harmoni med naturen. En korrekt skogsskötsel avspeglar sig i en god tillväxt och en värdefull skog.

Referenser

- Andersson, G (2013). *Kalkyler som beslutsunderlag*. 7:1 uppl. Lund: Studentlitteratur AB.
- Boström, M (2002). *Skogen märks - Hur svensk skogscertifiering kom till och dess konsekvenser*. Stockholm: Stockholms Centrum för Forskning om Offentlig Sektor. (SCORE Report, 2002:3).
- Davner, L (2010-11-27). *Etylenglykol totalförbjuds*. Skogen. Tillgänglig: <http://www.skogen.se/nyheter/etylenglykol-totalforbjuds> [2016-04-22]
- Johansson, L & Linden, M (2002). *Undersökning av problem vid användning av propylenglykol i kyla*. Umeå. SMP Svensk Maskinprovning AB (PU 37096/01)
- Karlsson, A (2014). *Attityder till certifieringssystemen FSC och PEFC i skogsbranschen*. Linnéuniversitet. Fakulteten för hälso- och livsvetenskap/Miljöanalytikerprogrammet. (Examensarbete nr 2014:M16).
- Niklasson, M och Nilsson, S (2005). *Skogsdynamik och Arternas Bevarande*. Denmark: Studentlitteratur AB.
- Norrby, M (2015-12-25). *Rottne har beslutat att standardfylla propylenglykol under namnet Rottne Anti Freeze Bio från 1/1 2016*. Prosilva skogscertifiering AB. Tillgängling: <http://skogscertifiering.se/rottne-har-beslutat-att-standardfylla-propylenglykol-under-namnet-rottne-anti-freeze-bio-fran-1-1-2016/> [2016-04-21]
- Skogsstyrelsen (2010). *Grundbok för skogsbrukare – Fakta om skog och skogsbruk*. 1 uppl. Jönköping: Skogsstyrelsen.
- Svenska PEFC. (2012). *Svensk PEFC Entreprenörsstandard, PEFC SWE 003:3*.
- Svenska PEFC. (2015). *PEFC Skogscertifiering – Vi tar ansvar i skogen*.
- Trost, J (2010). *Kvalitativa intervjuer*. 4 uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Bilaga 1

Frågeguide: Identifierade kostnader för entreprenör

Entreprenör:

Verksamhet:

Storlek på företaget:

Datum:

Underentreprenör?

Ja? Hur kontrolleras att dessa uppfyller PEFC standard?

Nej?

Varför valde ni SMF?

Fördelar och nackdelar?

Hur påverkas det praktiska arbetet?

Kurser - kompetenskrav

SYN – kurs i miljöhänsyn

Kursavgift

Kostnad stillastående maskiner

ADR kurs (*PEFC kräver att alla som arbetar på PEFC certifierad skogsmark ska ha ADR kunskap, detta är en kurs som normalt sett har undantag, vilket innebär att vissa entreprenörer inte hade behövt genomföra kursen enligt lag om de inte hade varit PEFC certifierade. Alltså är ADR en direkt kostnad pga certifieringen för vissa.*)

Kursavgift

Kostnad stillastående maskiner

Minska miljöpåverkan genom produktval

Miljövänlig hydraulolja

Inköpskostnad

Service i samband med byte av olja

Miljövänlig smörjfett

Inköpskostnad

Service i samband med byte

Miljövänlig sågkedjeolja

Inköpskostnad

Kostnad för service i samband med byte

Akylatbensin i tvåtaktsmotorer

Inköpspris

Kostnad för service..

Propylenglykol

Inköpskostnad

Kostnad servis i samband med byte

komplikationer pga kyla

Miljömärkt utrustning och förbrukningsmaterial

Inköpspris

Förebyggande arbete för att minska miljöpåverkan

Utrustning för att minska oljespill

Inköpskostnad

Saneringsutrustning

Inköpspris

Brandberedskap

Inköpspris

Rutiner för säker bärgning

Kostnad för rutiner (dokumentation, utbildning?)

Kostnader för att uppfylla kraven på hantering av farligt gods

(EJ ADR utbildning, se utbildningskostnader)

Typpodkända förpackningar

Inköpspris

Besiktigade tankar

Besiktningpris

Tömning och rengöring innan besiktning

Medföra ADR Instruktioner vid flytt av maskin

Kostnad för instruktioner

Kostnader för att uppfylla krav på hantering av farligt avfall**Rutiner för hantering av farligt avfall**

Utbildning/dokumentations kostnader

Transportdokument vid transport av farligt avfall

Dokumentkostnad

Kontroll av mottagare av farligt avfall

Kontrollkostnad

Dokumentationskostnader

Hur utförs dokumentationen i företagen?

Är det på bekostnad av stillastående maskiner eller utförs detta under kvällstid?

Kompetensutveckling

Utvecklingssamtal

Kostnad för utvecklingssamtalet i form av personal och maskinstillestånd

Lokalkostnad?

Information, kallelse?

Kostnad dokumentation

Personalmöten

Kostnad för mötet i form av maskinstillestånd pga personalnärvaro

Lokalkostnad?

Information, kallelse?

Kostnad dokumentation

Utbildningsplan

Dokumentationskostnad

Självkontroll (webbaserat formulär)

Kostnad för avsatt arbetstid för att fylla i formulär

Kostnad för förberedelser

Kontroll av underentreprenör

Kostnad

Arbetsmiljöverkets utbildningskrav

dvs krav som finns på entreprenörerna utan att vara specifikt för certifieringen

Motorsågskort och röjsågskort

Utbildningskostnad

Kostnad pga maskinstillestånd

Heta arbeten

Utbildningskostnad

Kostnad pga maksinstillestånd

Första hjälpen

Utbildningskostnad

Kostnad pga maskinstillestånd

Dokumentation

Övrigt?